

Numt. O. Kalejam 2.8.65.

204

Sepniests "Latvija", 1965. g. 11. aug.
30. (1181.) nrā.

L A S I T Ā J U V Ē S T U L E S.

V i r s o t n e v a i g a l o t n e ?

Arnolds Apse savā recenzijā par Edmunda Zirniša dzejoļu krājumu Vērmeļu bikeris ("Latvijas" š.g. 24. jūlija n-rā) spriež: "Ar vārdiem "virsotne" un "galotne" grēko daudzi dzejnieki, arī Zirnītis. Kalnam ir virsotne, jo galotne ir - kokam."

Pret šo Arnolda Apses pārāk katēgorisko spriedumu nevar neiebilst; šķiet, ka tam pamatā būs kāda ierobežota apvidus valodas tradīcija - kur par kalnu galotnēm un par koku virsotnēm nav parasts runāt. Mums piesniedzamās ziņas tomēr liecina, ka dažā labā Latvijas apgabalā tas ir citādi: tur mēdz runāt arī par koka virsotni (resp. virsūtni, virsūkli, virsauni, virsūni, virsokni u. tml.), skat. Mīlenbacha vārdnīcas 4. sēj. 610 un sek. lapp., arī papildinājumu 2. sēj. 788. lapp. Tātas daudzos novados gan Latgalē, gan Vidzemē, pat tieši vidus izlokšņu apgabalā, piem., Trikātā, Drustos, Valmierā u. c. No otras puses, dažās Kursas izlokšnēs "virsotnes" vārds nemaz nav dzirdams: tur runā par koka galotni (resp. galoksni u. tml.) un par kalna galu vai augšu.

Savas dzimtās puses valodas tradīcijai - gan teikumu uzbūvē, gan vārdu izvēlē - sekojuši ļoti daudzi latviešu autori. Ja nu mūsu rakstu valodā līdz šim nav vēl izveidojusies kāda visai precīza nozīmju izšķirība abu minēto apzīmējumu (virsotne un galotne) starpā, tad laikam gan būs nevietā vienam vai otram autoram te pārnest kļūdīšanos, piemēram tādām izcilām mūsu valodas prātējam un izteiksmes meistaram kā Jaunsudrabiņam. Arī viņš raksta par koku virsūnēm (skat., piem., viņa

Zaļajā grāmatā stāstu Kļavu lapas.

Piebilstams vēl, ka daudzkārt dzirdam runājam vai lasām nevien par kalnu, bet arī par vilņu galotnēm.

Kārlis Draviņš

106. d. 1959. g. (LON)